

КОНСЕПСИЯИ ТАҲСИЛОТИ МУТТАСИЛ ДАР ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН БАРОИ СОЛҲОИ 2017-2023

1. МУҚАДДИМА

1. Концепсияи таҳсилоти муттасил дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2017-2023 (минбаъд – Концепсия) дар асоси Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, моддаи 6 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи дурнамоҳои давлатӣ, концепсияҳо, стратегияҳо ва барномаҳои инкишофи иҷтимоию иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон” ва талаботи банди 21 Нақшаи чорабиниҳо оид ба иҷрои вазифаҳо, ки дар Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 20 январи соли 2016 зикр шудаанд, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 9 феввали соли 2016, № 42, тасдиқ шудааст, таҳия гардидааст.
2. Чунонки маълум аст, ноил шудан ба сатҳи рушди иқтисодӣ ва иҷтимоӣ ҳадафи стратегияи рушди иҷтимоию иқтисодӣ дар марҳилаҳои дарозмуҳлат ва миёнамуҳлат мебошад, ки ба мақоми Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун кишвари дар иқтисодиёти ҷаҳонӣ мавқеи муайяно ишғолкарда мутобиқат дошта, амнияти миллӣ ва амалисозии ҳуқуқҳои конститусионии шаҳрвандонро таъмин месозад.
3. Бо низоми ноил шудан ба ҳадафи гузошташуда аз гузариши иқтисодиёти Тоҷикистон ба навъи инноватсионии рушд иборат аст. Ин имкон медиҳад, ки иқтисодии иқтисодиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таври оҷил аз ҳисоби афзалиятҳои нисбии он дар илм, маориф ва технологияи муосир тавсеа ёбад ва дар ин замина манбаҳои нави рушди иқтисодӣ ва неқӯаҳволии аҳоли истифода карда шаванд. Ташаккули иқтисодиёти инноватсионӣ дар баробари ба таври назаррас баланд бардоштани самаранокии истифодаи захираҳои табиӣ ва сармои истифода, маънии ба омили асосии рушди иқтисодӣ ва рақобатпазирӣ табдил додани иқтисодии зеҳнӣ ва эҷодии инсонро дорад.
4. Ҷузъи асосии иқтисодиёти инноватсионӣ ин ташаккули бозори меҳнати ба таври самаранок амалкунанда аст. Рушди бозори меҳнат дар давраи дурнамои дарозмуҳлат аз ҳисоби болоравии зудҳаракатии меҳнати аҳоли ва афзоиши сатҳи ҳосилнокии меҳнат ташаккул меёбад. Ҳамаи ин ба низоми таҳсилоти муттасил дар Ҷумҳурии Тоҷикистон талаботи навро пеш мегузорад.
5. Яке аз пояҳои бунёдии рушди инноватсионии ин таъмини дастрасӣ ба хизматрасониҳои босифати таълимӣ, гузариш аз низоми таълими оммавӣ ба низоми таълими таҳсилоти муттасили фардӣ барои ҳама аст, ки барои бунёдсозии иқтисодиёти инноватсионии ба иҷтимоӣ нигаронидашуда зарур мебошад.
6. Концепсияи мазкур аз ҳуқуқҳои асосии инсон ба омӯзиш дар тамоми тӯли ҳаёт, ки бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян шудаанд, манбаъ мегирад, вазъи кунунӣ ва тамоюлҳои рушди иҷтимоию иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистонро ба эътибор мегирад, ба ғояҳои таҳсилоти кушода ва муқаррароти қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф майл ва тақия мекунад. Концепсияи мазкур барои ташаккули сиёсати давлатӣ дар соҳаи таҳсилоти муттасил ва таъсиси низоми тағйирпазир ва аз ҷиҳати самту сатҳҳо гуногун равона карда шудааст, ки ҷавобгӯи манфиатҳои ҳамаи

гурӯҳҳои шаҳрвандони қобили меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон буда, ба вазифаҳои ташаккули ҷомеаи ба донишҷо асосёфта мутобиқат мекунад.

7. Рушди таҳсилоти муттасил ташаккули шаҳрвандони фаъол ва амалишавии сифатҳои касбӣ ва шахсии онҳоро дар назар дорад, ки ба баланд бардоштани рақобатпазирии иқтисодии миллий ва таъмини ваҳдати иҷтимоӣ мусоидат мекунанд.
8. Татбиқи Консепсияи мазкур ба сохтори амалкунандаи таҳсилот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки барои ҷорӣ намудани таҳсилоти муттасил мусоидат менамояд, таъя мекунад. Имрӯз дар кишвар намудҳои зерини муассисаҳои таълимӣ фаъолият менамоянд (омори охири соли 2015):
 - томақтабӣ (578 муассиса бо фарогирии 92024 нафар; марказҳои инкишофи кӯдакон – 1588 муассиса бо фарогирии 39789 нафар);
 - таҳсилоти умумӣ (ибтидоӣ, умумии асосӣ, миёнаи умумӣ, инчунин таҳсилоти махсус – 3855 муассиса бо фарогирии 1785763 нафар);
 - таҳсилоти ибтидоии касбӣ (62 муассиса бо фарогирии 26973 нафар);
 - таҳсилоти миёнаи касбӣ (65 муассиса бо фарогирии 68325 нафар);
 - таҳсилоти олии касбӣ (38 муассиса бо фарогирии 184401 нафар);
 - таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ (бо фарогирии 2633 аспирант, докторанти PhD ва докторант);
 - таҳсилоти иловагӣ (82 марказ бо 1421 маҳфил ва фарогирии 47528 нафар).

1. Ҳамзамон дар кишвар муассисаҳои таълимии дигаре низ мавҷуданд, ки раванди таълиму тарбияро амалӣ мегардонанд. Аз ҷумла, марказҳои таълими калонсолон, донишқада ва марказҳои тақмили ихтисос, курсҳои кӯтоҳмуддати касбомӯзӣ, омӯзиши забонҳо, технологияҳои иттилоотӣ ва ғайра фаъолият менамоянд, ки миқдори муайяни шаҳрвандонро фаро мегиранд. Дар ҳоричи кишвар бошад, 12755 нафар шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳсил мекунанд.
2. Барои таҳияи барномаҳои таҳсилоти муттасил ва стандартҳои касбӣ оид ба таҳсилоти муттасил Маркази ҷумҳуриявии таълимӣю методии Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва барои аккредитатсия ва баҳогузори рейтингии барномаҳои таҳсилоти муттасил Хадамоти давлатии назорат дар соҳаи маорифи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонанд мусоидат намоянд. Сохторҳои дигари зарурӣ, ки оид ба таҳсилоти муттасил вучуд надоранд, дар доираи татбиқи Консепсияи мазкур таъсис дода мешаванд.

2. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

1. Асосҳои меъёрии ҳуқуқии Консепсияи мазкурро қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи дурномаҳои давлатӣ, консепсияҳо, стратегияҳо ва барномаҳои инкишофи иҷтимоӣю иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон”, “Дар бораи маориф”, “Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ”, “Дар бораи таҳсилоти ибтидоии касбӣ” “Дар бораи таҳсилоти миёнаи касбӣ”, “Дар бораи таҳсилоти иловагӣ”, “Дар бораи тайёр намудани мутахассисон бо назардошти талаботи бозори меҳнат” ташкил медиҳанд.

2. Концепсияи мазкур ба талаботи Барномаи рушди инноватсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2011-2020 (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 апрели соли 2011, №227), Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон то соли 2020 (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 юни соли 2012, №334), Барномаи давлатии ислоҳот ва рушди соҳаи таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2020 (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 апрели 2012, №200), Барномаи рушди раҳнамоии касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016-2020 (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 декабри 2015, №794) ва дигар стратегия, концепсия, барномаҳои давлатии соҳавӣ ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии дахлдор таъяс мекунад.
3. Зимни таҳияи Концепсияи мазкур талаботи умумии санадҳои ҳуқуқии зерини байналмилалӣ ба ҳисоб гирифта шудаанд: Таълим дар тамоми тӯли ҳаёт. Сиёсат ва стратегия (ЮНЕСКО, Маърузаи Институти таълим дар тамоми тӯли ҳаёт, 2014); Қувваи кории соҳибтаҳассусасоси болоравии бошиддат, устувор ва ботавозун. Гурӯҳи бистгона: стратегия дар соҳаи тайёрии касбии кадрҳо (Маърузаи Созмони байналмилалӣ меҳнат, СММ, 2011); Таълим дар тамоми тӯли ҳаёт барои калонсолон (Маърузаи Созмон оид ба ҳамкорӣ иқтисодӣ ва рушд, 2013); Эълумияи Форуми таҳсилоти ЮНЕСКО, 2015, 19-25.05.2015, Инчхон (Ҷумҳурии Корея) ва ғайра.
4. Мафҳумҳои асосие, ки дар Концепсия истифода шудаанд:
 - барномаи шабакавии таҳсилоти муттасил – барномаи таҳсилоти муттасил, ки аз ҷониби ду ва ё зиёда ташкилот дар якҷоягӣ амалӣ карда мешавад;
 - воҳиди санҷишӣ – меъёри меҳнатталабии барномаи таълимӣ ва ё модули таълимӣ;
 - инфрасохтори таҳсилоти муттасил – меъёрҳо, қоидаҳо ва захираҳои ба омма дастрас, ки барои тамоми соҳаи таҳсилоти муттасил ягонаанд;
 - модули таълимӣ – як қисми барномаи таълимӣ ё фанни таълимӣ, ки вобаста ба ҳадафҳои гузошташуда ва натиҷаҳои омӯзиш ҷамъбасти мантиқии мушаххас дорад;
 - натиҷаҳои омӯзиш – дониш ва малакаҳои азхудшуда, салоҳиятҳои бадастомада;
 - салоҳият – қобилияти шахс барои мустақилона истифода намудани дониш ва малакаҳо дар шароити тағйирёбандагии меҳнат;
 - сатҳи таҳассусӣ – маҷмӯи талабот ба сатҳи дониш, малака ва салоҳиятҳои корманд;
 - сертификатсияи таҳассусҳо – раванде, ки тавассути он мутобиқати дониш, малака ва салоҳиятҳои корманд ба талаботи таҳассусӣ тасдиқ карда мешавад;
 - соҳаи таҳсилоти муттасил – маҷмӯи санадҳои меъёрӣ, барнома ва модулҳои таълимӣ, муассиса ва ташкилотҳои таълимӣ, марказҳои захиравӣ ва сертификатсиякунонӣ ва дигар субъекту объектҳо, ки бевосита ба таҳсилоти муттасил алоқамандӣ доранд;
 - стандарти касбӣ – ҳуҷҷати меъёрӣ, ки бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ шуда, талаботро ба кормандон аз рӯи сатҳи таҳассусӣ бо дарназардошти таъмини сифат, самаранокӣ ва бехатарии корҳои иҷрошаванда инъикос менамояд;

– таҳассус – дараҷаи омодагии корманд барои иҷрои вазифаҳои меҳнатӣ, ки дониш, малака ва салоҳиятҳоро фаро мегирад;

– таҳсилоти ғайринақшавӣ (беихтиёрона, ғайрирасмӣ) омӯзише, ки дар рафти ҳаёти муқаррарии инсон сурат гирифта, бо кор, ҳаёти оилавӣ ё фароғат алоқаманд аст ва сохтори он аз рӯи ҳадафҳо, давомнокӣ ва кумак дар ҷараёни таълим муайян нагардидааст; худомӯзӣ;

– таҳсилоти ғайрирасмӣ – таҳсилоте, ки сохтори он аз рӯи ҳадафҳо, давомнокӣ ва кумак дар ҷараёни таълим муайян шуда, вале бе додани ҳуҷҷат дар бораи таҳсилот хотима меёбад;

– таҳсилоти калонсолон – маҷмӯи равандҳои таҳсилот, ки бо кумаки онҳо калонсолон қобилият ва дониши худро инкишоф дода, дараҷаи таҳассуси касбӣ ва техникашонро баланд мебардоранд ё самти навро интихоб менамоянд;

– таҳсилоти касбии заминавӣ – таҳсилоти касбии ҳамаи зинаҳо, ки барои воридшавии пурра ба фаъолияти меҳнатӣ зарур буда, дар нисбати онҳо стандартҳои давлатии таълимӣ амал мекунанд;

– таҳсилоти муттасил – дар тӯли ҳаёт гирифтани таҳсилот ва мукамал гардонидани донишу ҷаҳонбинӣ мебошад. Барои амалисозии ҳадафҳои консепсияи мазкур таҳти мафҳуми таҳсилоти муттасил таҳсилоти иловагии расмӣ ё ғайрирасмӣ, ҳамчунин таълими ғайринақшавии (беихтиёрона) кормандон ва таълимгирандагон фаҳмида мешавад, ки ба талаботи бозори меҳнат ба таври фаври мутобиқ гардонидани салоҳиятҳоро таъмин месозанд;

– таҳсилоти расмӣ – таҳсилоте, ки сохторн он аз рӯи ҳадафҳо, давомнокӣ ва кумак дар ҷараёни таълим муайян шуда, бо додани ҳуҷҷат дар бораи таҳсилот хотима меёбад;

– ТИК – технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ;

– доираи миллии таҳассусҳо – воситаи муқоисаи таҳассусҳо, ки ба низоми меёрҳо барои арзёбии онҳо асос ёфтааст.

3. МАҚСАД ВА ВАЗИФАҲОИ КОНСЕПСИЯ

1. Сатҳи рақобатпазирии иқтисодиёти инноватсионии муосир бештар ба сифати кормандони соҳибтаҳассус, сатҳи иҷтимоишавӣ ва муттаҳидшавӣ (кооператсия)-и онҳо вобаста аст. Шарти зарурии ташаккули иқтисодиёти инноватсионии ҳар як давлат ҳамчунин ташкили низоми навсозии пайвастаи дониш ва салоҳиятҳои кормандон мебошад. Ҷорӣ намудани технологияи муосири илмталаб дар иқтисодиёт тақозо менамояд, ки нисбати таҳассуси кормандон, масъулиятнокии онҳо ва омодагии онҳо барои аз худ намудани усулҳои нави замонавӣ дар фаъолияти касбӣ талаботи баландтар гузошта шавад.
2. Дар айни замон, ҳамаи давлатҳои рушдёфтаи ҷаҳон барномаи ташаккули низоми таҳсилоти муттасилро амалӣ месозанд (аз ҷумла, таълим дар тамоми тӯли ҳаёт). Кишварҳои рушдёфта тавоннстанд, ки иштироки оммавии аҳолии калонсолро дар барномаҳои таълимӣ ва омӯзишӣ таъмин намуда, раванди устувору мусбатро дар ин самт ба даст оранд.

3. Дар раванди ташаккули захираҳом кадрӣ дар доираи муассиса ва корхонаҳо дар замони муосир тамоюли таъсиси марказҳо ва барномаҳои худии таълими кадрҳо назаррас мегардад. Таҷриба нишон медиҳад, ки корфармоён ба таълим ва бозомӯзии кормандон дар пояи сохторҳои худӣ афзалият медиҳанд. Дар маҷмӯъ чунин вазъ ба тамоюли ҷаҳонӣ дар баланд гаштани нақши омодагии дохилиширкати кормандон ҷавобгӯ аст. Вале дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ин раванд табиати махсус дорад: чун қоида, ба сохторҳо ва барномаҳои таълимии худ таъя намудан ба сабаби он аст, ки ташкилоту муассисаҳо наметавонанд дар бозор барномаҳои таълимии заруриро бо сифати баланд пайдо намоянд.
4. Бо мақсади баланд бардоштани доираи таълими калонсолон, андозсупорандагон бояд дар хароҷоти худ арзиши омӯзишро тибқи барномаҳои таълимии асосӣ ва иловагии касбӣ, омодагии касбӣ ва бозомӯзии кормандон, аз ҷумла, барои гирифтани таҳсилоти олии таҳсилоти миёнаи касбии махсус пешбинӣ намоянд.
5. Бо мақсади расидан ба нишондиҳандаҳои миёнаи ҷаҳонӣ зарур аст, ки барои иштироки миқдори муайяни шахрвандони қобили меҳнат ҳар сол дар таҳсилоти муттасил шароит фароҳам оварда шуда, ин миқдор ба талаботи сатҳи байналмилалӣ сол ба сол наздик карда шавад.
6. Барои рушди таҳсилоти муттасил дар Ҷумҳурии Тоҷикистон зарур аст, ки пешрафти заминаҳои мавҷуда батадриҷ таъмин ва ба талаботи муосир ҷавобгӯ карда шавад.

4. САМТҲОИ АФЗАЛИЯТНОКИ РУШДИ ТАҲСИЛОТИ МУТТАСИЛ ДАР ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

§1. Ташаккули пояҳои асосии низоми муосири таҳсилоти муттасил дар давраи солҳои 2017-2023

1. Ташаккули пояҳои асосии низоми муосири таҳсилоти муттасил фароҳам овардани шароит, аз ҷумла, шароити ҳуқуқиро барои ҳалли вазифаҳои зерин, ки ба ҳам марбутанд, дар назар дорад:
 - рушди муҳити таълимии рақобатпазир ва ғанигардонии он бо хизматрасониҳои гуногунсоҳаи таълимӣ;
 - ташкил намудани инфрасохтори таҳсилоти муттасил;
 - ҷорӣ намудани технологияҳои муосири таълимӣ дар таҳсилоти муттасил;
 - ҷорӣ намудани низомҳои нави молиявӣ дар таҳсилоти муттасил.

§2. Рушди муҳити таълимии рақобатпазир ва ғанигардонии он бо хизматрасониҳои гуногунсоҳаи таълимӣ

1. Зиёдшавии эҳтиёҷоти иқтисодӣ ба кадрҳои баландихтисос талаботро нисбат ба муассисаҳое, ки барномаҳои таълимии таҳсилоти муттасилро амалӣ мегардонанд, боло мекунад. Бо мақсади ба даст овардани сатҳи матлуби таҳассусии кормандон, ки иқтисодиёти инноватсионӣ дар пеш мегузорад, бояд барномаи дастгирии муассисаҳо (аз ҷумла, муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ) амалӣ карда шавад.
2. Бояд амалияи иҷрои лоиҳаҳои таҷрибавӣ (пилотӣ), ки ба рушди бахшҳои минтақавии таҳсилоти муттасил равона карда шудааст, тавсеа ёбад. Ин лоиҳаҳо ташаккули иқтисодии сохторҳои минтақавии таҳсилоти муттасилро ба назар

мегиранд: марказҳои таҳассусӣ дар пояи муассисаҳои мавҷудаи таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, марказҳои таълими калонсолон, марказҳои тайёрии муштарак, сомона ва даромадгоҳҳои (портал) махсус, марказҳои сертификатсиякунонӣ, стандартҳои касбӣ ва ғ.

3. Низоми машваратҳои таълимӣ оид ба таҳсилоти муттасил ҳам дар заминаи хадамоти давлатии шуғли аҳоли, ҳам дар бахши хусусӣ рушд меёбад. Яке аз самтҳои асосии фаъолияти хадамоти шуғл мусоидат ба рушди касбии шахрвандон мегардад. Дар ин маврид барномаҳои таълимии таҳсилоти муттасил хеле фаъолтар аз ҷониби муассисаҳои таълимӣ таҳсилоти касбӣ пешниҳод гардида, онҳо доираи хизматрасониҳои таълимиро мутобиқи талаботи шахрвандон ва бозори меҳнат тавсеа мебахшанд.
4. Зарурати истифодаи бештар аз таълими мақсаднок барои омода намудани кадрҳо барои соҳаи бучетӣ ва соҳаҳои афзалиятноки иқтисодӣ дар асоси барномаҳои таҳсилоти муттасил ба миён меояд, ки онҳо ба тариқи озмун аз ҷониби муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва муассисаҳои дигари таҳсилоти касбӣ амалӣ карда мешаванд.

§3. Ташкил намудани инфрасохтори таҳсилоти муттасил

1. Эътирофи расмӣ дараҷаи таҳассус, ки зимни таҳсилоти ғайрирасмӣ ва таълими ғайринақшавӣ (спонтанӣ) гирифта шудаанд, яке аз механизмҳои самарабахш дар самти рушди рақобат дар расонидани хизматрасониҳои таҳсилоти муттасил гардида, натиҷаҳо ва самтгирии амалии барномаҳои таълимиро баланд мебардорад. Бо инмақсад, зарур аст, ки низоми тартиботи сертификатсиякунонии таҳассусҳои касбӣ (аз ҷумла барои кормандони таҳсилоташон олии касбӣ ва хатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ) ташкил гардад. Дар баъзе соҳаҳои марказҳои сертификатсиякунонӣ метавонанд хусусияти байналмилалӣ дошта бошанд. Низоми сертификатсиякунонӣ бояд барои ҳар як шахрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон дастрас бошад. Сертификатсиякунонӣ бояд мутобиқи талаботи ояндадори таҳассусӣ (стандартҳои касбӣ), ки бо иштироки корфармоён таҳия шудаанд, гузаронида шавад.
2. Барои муназзамгардонии хусусиятҳои умумии талабот ба кормандони ҳамаи сатҳҳои таҳассусӣ, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар шудаанд, бояд доираи миллии таҳассусҳо татбиқ гардида, он мунтазам нав карда шавад. Доираи миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ин тавсифи умумии сатҳҳои таҳассусӣ бо дарназардошти стандартҳои касбӣ мебошад. Доираи миллии таҳассусҳо имкон медиҳад, ки талаботи мубрам ба дониш, малака ва салоҳиятҳои кормандон ва натиҷаҳои барномаҳои таълимии таҳсилоти муттасил мутаносиб карда шуда, он ҳамчун фишанги амалисозии робитаи воқеии стандартҳои касбӣ ва таълимӣ хизмат кунад.
3. Давлат ба бунёдсозии низоми таъмини алоқаҳои байниҳамдигарии созмонҳои иҷтимоӣ-касбӣ ва иттиҳодияҳои корфармоён бо ташкилоте, ки хизматрасониҳои таҳсилоти муттасилро амалӣ месозанд, мусоидат менамояд. Ин амал қорӣ намудани низоми аккредитатсия ва ташаккули баҳогузориҳои рейтингии барномаҳои таҳсилоти муттасилро дар назар дорад.

§4. Қорӣ намудани технологияҳои муосири таълимӣ дар таҳсилоти муттасил

1. Методҳои таълимӣ, ки асоси низоми таҳсилоти иловагии касбиро ташкил медиҳанд, ташаккули қобилияти амалии шунавандагонро барои амал намудан дар шароити зудтағйирёбандаи иқтисодӣ таъмин намесозанд. Дар қисмати асосии худ

таҳсилоти иловагии касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон то ҳол ба методҳои анъанавии таълимӣ таъям мекунад.

2. Дар доираи амалисозии Консепсияи мазкур бояд мушкилоти гузариши таҳсилоти муттасили касбӣ ба технологияҳои нави таълимӣ ҳал карда шавад. Бо мақсади тавсеаи бештари истифодаи технологияҳои муосири таълимӣ дар низоми таҳсилоти муттасил бояд ҳазинаи миллии модулҳои таълимӣ ва захираҳои таълимии электронӣ таъсис дода шавад.
3. Технологияҳои нави таълимӣ дар заминаи методҳои фаъоли таълимӣ (таҳсилоти фосилавӣ дар асоси тик, маҷмааҳои омӯзишӣ, бозиҳои корӣ, таълим бо усулҳои лоиҳавӣ ва коромӯзӣ ва ғайра) самаранокии таълимро баланд мебардоранд. Ин амал дар шунавандагони барномаҳои таҳсилоти муттасил на танҳо дониши устувор, балки қобилияти татбиқ кардани ин донишҳоро дар фаъолияти амалӣ ташаккул медиҳад.

§5. Қорӣ намудани механизмҳои нави молиявӣ дар таҳсилоти муттасил

1. Баланд бардоштани самаранокии бахши буҷетии иқтисодиёт хеле муҳим аст. Ин пурра ба татбиқи барномаҳои таълимӣ ва бозомӯзии касбии кормандони мақомоти идоракунии давлатӣ, муассисаҳои тобеи онҳо, инчунин захираҳои кадрӣ барои хизмати давлатӣ тааллуқ дорад. Барои ин низоми маблағгузори таҳсилоти муттасил таҳия ва амалӣ карда мешавад. Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ, муассисаҳои давлатӣ, ташкилотҳои буҷетӣ ва ҳуди шунавандагон бояд ба интиҳоб кардани барномаҳои таълимии таҳсилоти муттасил дар асоси тарзу усулҳои гуногуни маблағгузори таълим ҳуқуқ дошта бошанд.
2. Барои баланд бардоштани таъмини молиявии барномаҳои таҳсилоти муттасил зарур аст, ки аз принципҳои шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ, аз ҷумла, истифодаи амсилаҳои гуногуни маблағгузори якҷояи шунавандагони барномаҳои таҳсилоти муттасил аз ҳисоби манбаъҳои буҷетӣ ва ғайрибуҷетӣ, ҷалби маблағҳои ғайрибуҷетӣ барои рушди муассисаҳо ва ташкилотҳо, ки барномаҳои таълимии таҳсилоти муттасилро амалӣ мегардонанд, бештар истифода карда шавад.

5. МАНБАЪҲОИ МАБЛАҒГУЗОРӢ ВА МЕХАНИЗМҲОИ ТАТБИҚИ КОНСЕПСИЯ

1. Манбаи асосии маблағгузори татбиқи Консепсия аз ҳисоби маблағҳои пешбинишудаи буҷети давлатӣ, саҳмгузориҳо ва маблағҳои махсуси муассисаҳо ва ташкилотҳо, ҷалби маблағҳои бахши хусусӣ иборат мебошад. Маблағгузори Консепсия дар доираи Барномаи миёнамуҳлати хароҷоти давлатӣ барои соҳаҳои дахлдор анҷом дода мешавад.
2. Барои татбиқи Консепсия механизмҳои ҳуқуқӣ, ҷамъиятӣ, ташкилӣ ва захиравӣ истифода карда мешаванд. Таваҷҷуҳи махсус ба таъминоти ҳуқуқии тағйироти ниҳодӣ ва инфрасохторӣ дар соҳаи таҳсилоти муттасил дода мешавад. Дар таҳияи қонунгузори муқаррароти асосии Консепсия ба инобат гирифта мешаванд.
3. Татбиқи механизми ҷамъиятии идоракунии рушди таҳсилоти муттасил иштироки васеи намояндагони иттиҳодияҳои корфармоён ва созмонҳои ҷамъиятии касбиро дар таҳияи талабот ба натиҷаҳои барномаҳои таълимии таҳсилоти муттасил, арзёбии сифати татбиқи онҳо дар назар дорад.
4. Дар доираи ташкили тадбирҳои рушди муҳтаво ва технологияи таҳсилоти муттасил таъсиси марказҳои худмаблағгузори таълимӣ рушди таҳсилоти муттасил дар ҳамаи минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон зарур аст. Мақсади асосии

ин марказҳо таъмини дастгирии илмию методии ташаккули соҳаи муосири таҳсилоти муттасил дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

5. Ҳамчун усули таъмини захиравии татбиқи Концепсия дар баробари усулҳои, ки дар иҷрои барномаҳои соҳавӣ истифода мешаванд, ҳамзамон усулҳои нави амалишудае мавриди истифода қарор мегиранд, ки самаранокии баланди худро дар доираи татбиқи лоиҳаҳои афзалиятноки миллий дар соҳаи таҳсилоти муттасил собит сохтаанд, инчунин аз принципҳои шарикии давлат ва бахши хусусӣ истифода бурда мешавад.
6. Дар навбати аввал, ин механизм дар таҳсилоти муттасил тавассути озмун дастгирӣ кардани барномаҳои инноватсионӣ ва таҷрибавӣ (пилотӣ), лоиҳаҳои аз ҷониби муассисаҳои таълимӣ ва ташкилотҳо амалишудае мебошад, ки ҳалли вазифаҳои гузашташуда ва иҷрои талаботи супоридашударо таъмин месозанд.

6. АРЗЁБИИ САМАРАНОКИИ ИҶТИМОИЮ ИҚТИСОДИИ ТАТБИҚИ КОНСЕПСИЯ

1. Самаранокии иҷтимоию иқтисодии татбиқи Концепсияи рушди низоми таҳсилоти муттасил тавассути низоми нишондиҳандаҳои мақсаднок, ки афзалиятҳои кишварро инъикос мекунанд, муайян карда мешавад.
2. Ҳангоми интихоби нишондиҳандаҳо ва шохисҳо (индикаторҳо) маълумоти бозғатимод, муқоисашаванда ва дастрас истифода карда мешавад. Нишондиҳандаҳо, ки самаранокии иҷтимоию иқтисодии татбиқи Концепсияро инъикос мекунанд, чунинанд:
 - зиёд шудани ҳиссаи аҳолии ба кор машғулбудаи аз 25-сола боло, ки аз такмили ихтисос ё бозомӯзӣ дар тӯли соли охирин гузаштаанд, дар байни шумораи умумии аҳолии дар иқтисодиёт ба кор машғулбуда дар ҳамин гурӯҳи синнусолӣ – на камтар аз 5 фоиз ҳар сол;
 - зиёд шудани ҳиссаи дар давоми сол аз худ намудани барномаи тайёркунӣ ё бозомӯзӣ, гузаштан аз такмили ихтисос аз ҳисоби маблағгузори ташкилотҳо ва корхонаҳо дар байни шумораи умумии дар чунин барномаҳо таҳсилгирифта – на камтар аз 5 фоиз ҳар сол;
 - шумораи марказҳои сертификатсиякунонии дараҷаи таҳассусҳо дар саросари кишвар – ташкили на камтар аз 5 маркази худмаблағгузор ҳар сол.

1. Дар натиҷаи татбиқи Концепсия ноилшавӣ ба нишондиҳандаҳои мақсадноки самаранокии иҷтимоию иқтисодии рушди низоми таҳсилоти муттасил дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи банди 41 Концепсияи мазкур ба нақша гирифта мешавад.

7. НАТИҶАҲОИ ИНТИЗОРӢ АЗ ТАТБИҚИ КОНСЕПСИЯ

1. Ташаккули заминаҳои асосии низоми муосири таҳсилоти муттасил то соли 2023 барои дар оянда таъсис додани низоми таҳсилоти муттасиле, ки мушкилоти таъмини кадрҳои иқтисодиёти инноватсионӣ ва рушди ҳамаҷонибаи шахрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистонро ҳаллу фасл хоҳад кард, имкон медиҳад.
2. Таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ амалисозии барномаҳои таълимии модулиро ба роҳ монда, бояд қисми муҳими низоми таҳсилоти муттасил гардад. Як қатор муассисаҳои таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ ҳамчун “марказҳои такмили таҳассус” эътироф карда мешаванд. Дар пояи чунин марказҳо дар қатори

барномаҳои таълимӣ барои гирандагони таҳсилоти касбӣ бори нахуст барномаҳои таълимии такмили дараҷаи таҳассус ва бозомӯзии коргарон ва мутахассисон амалӣ карда мешаванд. Дар ташаккули чунин марказҳо ва муҷахҳазгардонии онҳо бо таҷҳизоти муосир метавонанд корхонаҳо ва ташкилотҳо низ иштирок намоянд. Дар муайян намудани самтҳои асосии омӯзиш дар чунин марказҳо намоёндагони корфармоён, мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва ташкилотҳои иттифоқҳои касба метавонанд ширкат кунанд.

3. Навсозии босуръати технологияҳо тақозо мекунад, ки ба ташкилотҳо, ки таҳсилоти намебошанд, минбаъд тибқи талаботи қонунгузори ҳуқуқ ба таълим, бозомӯзӣ ва такмили дараҷаи таҳассус дода шавад. Барномаҳои тренингиҳои пурмаҳсул (интенсивӣ) танҳо дар он ҳолат, ки технологияҳои амалкунандаи муосир ва беҳтарин усулҳои ташкили кор ва идоракунӣ мавҷуданд, амалӣ карда мешаванд.
4. Бояд низоми мукаммали аккредитатсияи барнома ва модулҳои таълимии таҳсилоти муттасил ташкил карда шавад.
5. Махсусияти фаъолияти меҳнатии муосир гузариш ба принципҳои модулии ташкили барномаҳои таҳсилоти муттасилро талаб мекунад. Бояд заминаи меъёриё, ки ба таъмини давомнокии омӯзиш мусоидат мекунад, бо барномаҳои кӯтоҳмуҳлат, миёнамуҳлат ва дарозмуҳлат ташкил карда шуда, ин барномаҳо ба рушди салоҳиятҳо, ки иқтисоди муосир ба онҳо талабот дорад, нигаронида шавад. Дар зарурат имконияти гузаронидани модулҳои алоҳидаи барномаҳои таҳсилоти муттасил дар муассасаҳои гуногуни таълимӣ ва ташкилотҳо пешбинӣ мегардад, ки сатҳи баландтарини тайёриро таъмин менамоянд. Низоми воҳидҳои санҷишиё таҳия карда мешавад, ки барои пурра ба ҳисоб гирифтани натиҷаҳои таълимӣ дар таҳсилоти муттасил ва дар барномаҳои таҳсилоти таҷрибаҳои касбӣ имкон медиҳад. Низоми воҳидҳои санҷишӣ дар ҳолатҳои алоҳида имкон медиҳад, ки таҷрибаи амалии тасдиқшудаи кормандон ҳамчун натиҷаи таълимӣ ҳисоб карда шавад.
6. Унсури ҷудонашавандаи рушди таҳсилоти касбии муттасил низоми тайёркунӣ ва бозомӯзии омӯзгорон, сертификатсиякунонии онҳо аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ, таъбули донишҳои касбӣ ва таҷрибаи таълимӣ буда, ташкилотҳои давлатӣ ва хусусиёро, ки хизматрасониҳои таҳсилоти муттасилро амалӣ месозанд, фаро мегирад.
7. Самти ояндадори рушди таҳсилоти муттасил, инчунин, бояд дар асоси озмун, бо таҷриба ба принципҳои шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ таъсис додани марказҳои худмаблағгузор дар соҳаи таҳияи технологияҳои таълимӣ эътироф карда шавад. Ин марказҳо аз ҳисоби муттаҳидгардонии захираҳои зеҳнӣ ва ташкилӣ бояд таъсиси технологияҳои рақобатпазири таълимиро барои истифодаи васеи онҳо дар низоми таҳсилоти муттасил таъмин намоянд.

Нақшаи чорабиниҳо оид ба амалӣ намудани Консепсияи
таҳсилоти муттасил дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2017-2023

№	Чорабиниҳо	Мутасаддӣ	Муҳлати иҷро
1.	Таҳияи заминаҳои меъёрии ҳуқуқии таҳсилоти муттасил	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли	2017-2018
2.	Таъсиси марказҳои худмаблағгузор ва барномаҳои худии таълими кадрҳо дар доираи муассиса ва корхонаҳо	Вазорату идораҳои дахлдор	2017-2019
3.	Дар харҷномаҳои суратҳисоби махсуси худ аз ҷониби ҳамаи андозсупорандагон пешбинӣ намудани хароҷотҳои омӯзиш тибқи барномаҳои таълими асосӣ ва иловагии касбӣ, омодагии касбӣ ва бозомӯзии кормандон, аз ҷумла барои гирифтани таҳсилоти олии таҳсилоти миёнаи касбии махсус	Вазорати рушди иқтисод ва савдо, Вазорати молия, вазорату идораҳои дахлдор	2017-2023
4.	Таҳия ва иҷрои барномаҳои дастгирии муассисаҳо (аз ҷумла, муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ)-е, ки барномаи таҳсилоти муттасилро амалӣ месозанд	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли	2018-2019
5.	Иҷрои лоиҳаҳои таҷрибавӣ (пилотӣ), ки ба рушди бахшҳои минтақавии таҳсилоти муттасил равона карда мешаванд	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли	2018-2023
6.	Дар заминаи муассисаҳои мавҷудаи таҳсилоти ибтидоӣ миёнаи касбӣ, марказҳои таълими калонсолон ва тайёрии муштарак таъсис додани марказҳои худмаблағгузори тақмили таҳассус	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли, вазорату идораҳои дахлдор	2017-2023
7.	Таъсиси сомона ва даромадгоҳҳои порталҳои махсус оид ба таҳсилоти муттасил	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли	2018-2023
8.	Таъсиси марказҳои худмаблағгузори сертификатсиякунонӣ оид ба таҳсилоти муттасил	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли	2018-2023

9.	Таҳияи стандартҳои касбӣ оид ба таҳсилоти муттасил	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли	2017-2023
10.	Таъсиси низоми машваратҳои таълимӣ оид ба таҳсилоти муттасил дар заминаи хадмоти давлатии шуғли аҳоли ва дар бахши хусусӣ	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва	2018-2023
11.	Ба тариқи озмун аз ҷониби муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва муассисаҳои дигари таҳсилоти касбӣ амалӣ кардани таълими мақсаднок барои омода намудани кадрҳо барои соҳаҳои бучетӣ ва соҳаҳои афзалиятноки иқтисодӣ	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли	2018-2023
12.	Таъсиси низоми расмиёти сертификатсиякунонии таҳассусҳои касбӣ (аз ҷумла барои кормандони таҳсилоташон олии касбӣ ва хатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ)	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли	2017-2018
13.	Ташкили доираи миллии таҳассусҳо ва таҷдиди мунтазами он	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли	2017-2018
14.	Ҷорӣ намудани низоми аккредитатсия ва ташаккули баҳогузорию рейтингии барномаҳои таҳсилоти муттасил	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва	2017-2018
15.	Таъсиси бештари истифодаи технологияҳои муосири таълимӣ дар низоми таҳсилоти муттасил	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли	2017-2023
16.	Таъсиси хазинаи миллии модулҳои таълимӣ ва захираҳои таълимии электронӣ оид ба таҳсилоти муттасил	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли	2018-2023
17.	Ҷорӣ намудани таҳсилоти фосилавӣ оид ба таҳсилоти муттасил бо истифода аз ТИК	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва	2018-2023
18.	Таъминоти ҳуқуқии тағйироти ниҳодӣ ва инфрасохторӣ дар соҳаи таҳсилоти муттасил	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва	2019-2023

19.	Таъмини иштироки васеи намояндагони иттиҳодияҳои корфармоён ва созмонҳои ҷамъиятии касбӣ дар таҳияи талабот ба натиҷаҳои барномаҳои таълимии таҳсилоти муттасил ва мониторинги сифати татбиқи онҳо	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли, вазорату идораҳои дахлдор	2018-2023
20.	Таъсиси марказҳои худмаблағгузори таълимӣ рушди таҳсилоти муттасил дар ҳамаи минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва	2019-2023
21.	Эътирофи як қатор муассисаҳои таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ ҳамчун "марказҳои тақмили таҳассус"	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва	2020-2023
22.	Таъсиси низоми мукаммали аккредитатсияи барнома ва амсилаҳои таълимии таҳсилоти муттасил	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва	2019
23.	Таҳияи низоми воҳидҳои санҷиши, ки барои пурра ба ҳисоб гирифтани натиҷаҳои таълимӣ дар таҳсилоти муттасил ва дар барномаҳои таҳсилоти таълимӣ касбӣ имкон медиҳанд	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли	2018
24.	Бо таърифи ба принсипҳои шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ аз ҳисоби муассисон таъсис додани марказҳо дар соҳаи таҳияи технологияҳои таълимӣ	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли, вазорату	2020-2023
25.	Гузариши конференсия, семинар, машварат ва тренинги оид ба таҳсилоти муттасил	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли, вазорату идораҳои дахлдор	Мунтазам
26.	Арзёбии самаранокии иҷтимоӣ иқтисодии татбиқи Консепсияи тибқи нишондиҳандаҳо ва шохисҳо	Вазорати маориф ва илм, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли,	Ҳар сол